

TALLINNA POLÜTEHNİK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Jr. 26 (992)

Reede, 3. oktoober 1980

XXXII aastakäik

7. OKTOOBER ON KONSTITUTSIOONIPÄEV

NSV Liidu konstitutsiooni 25. paragrahv fikseerib, et meie maal «eksisteerib ja täiustub ühtne haridussüsteem». See tagab kodanike üldharidusliku ja kutsealase ettevalmistamise, soodustab kommunistlikku kasvatamist, vaimset ja kehalist arendamist ning valmistab neid ette tööks ja ühiskondlikuks tegevuseks.

Ühtne haridussüsteem hõlmab koolieelset kasvatust, üldist keskhariidust, kooliväliselt kasvatust ning kutse-, keskeri- ja kõrghariidust. Haridussüsteemi iga mainitud lüli tagab ettevalmistuse kõrgemaks astmeks, andes kasvandikele ja õpilastele vajalikud oskused ja teadmised. Haridussüsteemi organiseerimise ja tegevuse põhimõtted on leidnud juriidilist kinnistamist: 1973. aastal võttis NSV Liidu

Ülemnõukogu vastu NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandluse alused hariduse kohta. Hariduse põhiprintsiipide hulka, mis selles õigusaktis on fikseeritud, kuuluvad:

- * kõigi õppe- ja kasvatusasutuste riiklik ja ühiskondlik iseloom;
- * iga liiki hariduse tasuta andmine, osa õpilaste täielik riiklik ülalpidamine ning õpilastele ja üliõpilastele stipendiumi maksimine;
- * õppekeele valiku vabadus: võimalus õppida emakeeles või NSV Liidu teise rahva keeles;
- * õpetamise ja kommunistliku kasvatus ühtsus, sirguva põlvkonna õpetamise ja kasvatamise side eluga, töökasvatusega;
- * hariduse humanistlik, ilmalik iseloom, mis välistab religiooni mõju;

* iga liiki õppeasutuste järjepidevus, mis tagab võimaluse siirduda madalamalt õppeastmelt kõrgemale.

Kõigi nende printsiipide rakendamine tõendab sotsialistliku rahvahariduse üldist, demokraatliku ja internatsionaalset iseloomu.

NSV Liidu haridussüsteemis on tähtsaimal kohal üldine keskhariidus. Seda antakse üldhariduslikes keskkoolides, kutsekeskkoolides ja keskeriõppeasutustes. Üheksandal viisaastakul jõudis põhiliselt lõpule üleminek üldisele keskhariidusele. Üldise keskhariiduse saamise põhivorm on keskkool. 1940/41. õppeaastal õppis üldhariduskeskkoolides 35,6 miljonit inimest, 1960/61. õppeaastal — 36,2, 1976/77. õppeaastal aga juba 46,5 miljonit inimest.

Kasvab ka keskhariiduse saamise teise vormi — kutsekeskkoolide osatähtsus.

Haridussüsteemi kõrgem lüli on kõrgkoolid. NSV Liidus on praegu 859 kõrgkooli, sealhulgas 65 ülikooli. Igal aastal lasevad kõrgkoolid ja tehnikumid välja ligi 2 miljonit spetsialisti, kellest üle 700 000 on kõrghariidusega.

Tsaari-Venemaal asusid ülikoolilinnad põhiliselt Euroopa osas. Nüüd on ülikoolid eranditult kõigis liiduvabariikides. Üliõpilaste arvult tuhande elaniku kohta edestab NSV Liit Suurbritanniat, Saksa FV-d, Prantsusmaad, Itaaliat, Rootsit ja Hollandit (kokku võetuna). 73 protsenti päevaste osakondade üliõpilastest, kes edukalt omandavad õppeprogrammi, saavad riiklikku stipendiumi.

KEELTE RAHVAÜLIKOO

alustab järjekordselt tööd. Infot saab ja registreeritakse kuni 25. oktoobrini võõrkeelte kateedris 4-204, L. Loik, tel. 531-087 kella 13-17, ja 3-210, R. Korkota, tel. 532-956 kella 14.30-18.00.

Inglise, saksa, prantsuse ja soome keeltes on algajate ja edasijõudnute rühmade õpetajad ja õpetajad juba kirjast. Eelregistreerida võib end rootsi, ungari, hispaania, jaapani jt keelte rühmadesse. Jutule võetakse ka soovijaid väljastpoolt TPI-d.

15. HOOAEGA

alustas filmiklubi 23. septembril. Kõlas oli Peeter Ürbla oma hiljutil valminud telemängufilmiga «31. osakonna hukk». Kaks seeriat, värviline, ulme. Pea- ja kõrvalosades alul eesti näitlejad (L. Ulfak, H. Mandri, A. Üksküla, E. Baskin jt.). 30. septembril vaadati näiteid maailma filmikunsti ajaloost.

TPI AKADEEMILINE MEESKOO

tegi esmaspäeval, 29. septembril kokkuvõtte lauluastast, mis oli mõeldud laulupeoks ettevalmistamiseks tähe all. Meeldejäävamateks olidki laulupidu ja olümpia kultuuriprogramm, aga ka «Carmina Burana» kontserdid koos TPI akadeemilise naiskoori ja ERSo-ga. Kevadel toimub meeskoori kuuandatud kontserdirõhk Soome, samal ajal esines meeskoori kvartett NSV Liidu kultuuripäevade raames Indias. Toimusid ka traditsioonilised kuusepidu ja suvine jalgrattamatk.

Koor valis algavaks hooajaks uue juhataja eesotsas president Ain Valdmaniga. Algavale lauluastale annab oma näo koori kolmekümne viies aastapäev. On ees rida huvitavaid tütusi, millest ka Sina võid osa saada, kui meie hulka tuled. On viimane aeg, sest peale 15. oktoobrit on juba hilja.

NEILE, KES TAIÐLESID

Kevadise taidluskonkursi laureaatide ekskursioon on 5.-7. detsembril Riiga. Kirja panna üliõpilaskubis 4-105. Kaasa võtta pass ja 10 rubla 20 kopikat.

LASTERING

Õppejõudude ja teenistujate 3-7. aastaste lastele alustas 1. oktoobrist esmaspäeviti ja kolmapäeviti kell 17 Akadeemia tee 18 II korrusel. Võetakse vastu uusi liikmeid.

NAISVÕIMLEJAD

hakkasid taas koos käima 1. oktoobrist. Aeg kolmapäeval kell 18, koht spordihoone.

ORIENTEERUMAI

Õppejõudude-teenistujate orienteerumisvõistlused on 15. oktoobril. Startida saab ajavahemikus 16.00-18.30. Start on TPI hoone teie lähedal, Tähetorni tänaval lõpus vanal raudteetammil.

Tulemuste arvestus kateedritevahelise, rühk maastilise osavõtul. Startit ootame ka algajaid orienteerumisarjal.

PRESSIKLUBI ALUSTAB

oma tegevusaastat täna kell 16 toimetuses (3-204). Tulla võivad kõik, kel asja vastu huvi. Pannakse alus semestri ürituste plaanile ja arutatakse teemasid, mida võiks meie üliõpilasajalehes kajastada.

NLKP XXVI KONGRESSI EEL

Sel nädalal jõudsid lõpule aruandlus-valimiskoosolekud teaduskondade parteiorganisatsioonides. Aruandlus-valimiskoosolekud energia- ja teaduskonnas parteiorganisatsioonides toimus 22. septembril. Teaduskonnas parteibüroo sekretäriks valiti uuesti elektrotehnika aluste kateedri dotsent VEIKO SHMAR. Allpool vahendame mõningaid probleeme tema aruandekõnest.

Läinud õppeaasta oli rikas suurtest tähtpäevadest. Kogu meie maa, sotsialistliku sõprusühenduse vennasmaade rahvad ning kogu progressiivne inimkond tähistasid V. I. Lenini 110. sünniaastapäeva, mõõdas 35 aastat võidut fašistliku Saksamaa üle Suures Isamaasõjas ning 40 aastat nõukogude võimu taaskestamisest Eestis. Esmakordselt maailma spordiliikumise ajaloos viidi olümpiamängud läbi sotsialismileeri maal — Nõukogude Liidus, mille purjeregati ettevalmistamisel ja läbiviimisel meiega osalesime. Moskva 1980. a. olümpiamängude erakordne õnnestumine näitas veel kord kogu maailmale sotsialistliku riigikorra eeliseid kapitalistlike riigikordadest ees, tema piiramatuid võimalusi töötajate heaolu ja rahuliku tuleviku kindlustamisel.

Parteitöö energeetikateaduskonnas oligi plaanitud ja läbi viidud arvestades ülaltoodud

sündmusi ja kõiki tähtsamaid teaduskonna ees seisvaid ülesandeid NLKP XXVI kongressi otsuste ning teiste direktiivdokumentide täitmisel. Kõrgkooli tingimustest lähtudes oli põhitähelepanu pööratud ideoloogia-tööle nii teenistujate kui üliõpilaste seas, õppe- ja metoodikata tööle, üliõpilaste väljalangevuse vähendamisele ja teaduskonna teenistujate ning üliõpilaste komplekssele kasvatusel.

Ammutatud on tõsi, et meie tegevuse põhinäitajaks on inseneride väljalase ning nende erialased teadmised ja poliitiline küpsus. Neid küsimusi on arutatud nii instituudi kui ka teaduskonna parteikoosolekutel ning mujal. Traditsioonilised on aga probleemid, millega aastastalt õppetöös kokku puutume. Need on õppeedukus ning õppetähtsused.

Energeetikateaduskond on aastate jooksul visalt püüdnud saavutada õppeedukust üle 90%, mis kohati ka õnnestunud on. Kahjuks pole seni suudetud seda taset hoida. Läinud õppeaasta sügissemestri õppeedukuseks saime 89,6%, kevadsemestril 88,6%, mis oli madalamad terve instituudi lõikes. Madalast õppeedukusest tingituna, eriti esimesel ja teisel kursusel, on teaduskonnas suur üliõpilaste väljalangevus ning kroonilised raskused väljalaskeplani täitmisel. Aruandeperioodil oli efektiivsus 68%, s.o. 1975. a. vastuvõetud 225 üliõpilasest

suutsime välja koolitada 153 inseneri. Kuigi eelmise perioodiga võrreldes võib täheldada edasiminekut, pole rahuloluks põhjust. Eriti madal oli efektiivsusnäitaja mäe-erialal — 20%. Õppeedukuse tõstmise põhvahendiks on ilmselt üliõpilaste õppetähtsused parandamine. Siin on käesoleval õppeaastal lai tööpõld rühmajuhendajatel ning profiileerivate kateedrite parteigruppidel. Ootame aga ka enam aktiivsusel komsomoliorganisatsioonilt ja teaduskonna komsomolibüroolt, kelle mõju õppetähtsustele eelmisel aastal ei olnud kuigi tuntuks.

Kui õppetöös on teaduskonnal tõsiseid vajakajäämisid, siis teadusegevus oleme instituudis kindlalt juhtpositsioonil — koos keemiatesaduskonnaga jagasime I-II kohta sotsialistliku võistluse arvestuses. Teaduskonna saavutusi hinnatakse kõrgelt ka üleiluliselt ja vabariiklikult. Eks anna sellest tunnistust aruandeperioodil saadud kaks Nõukogude Eesti preemiast (uurimiskollektiivid prof. A. Otsa ja dots. M. Valdma juhendamisel) ning prof. H. Tiismusele omistatud ENSV teenelise teadlase aunimetust.

Komsomolitöö probleemide juurde tagasi pöördudes tuleks jälle märkida puudusi distsipliinis — liikmemaksu võlglasteks on 22 õpperühma, neist AK-41, AV-41, AO-67, AA-67 aprillikuust, AV-97 isegi veebruarikuust alates. Lonkab ka

üliõpilaste vaba aja organiseerimine, siit ka korrariikumised ühiselamus. Et vaba aja sisustamisel nii mõndagi ära võib teha, näitavad kordaläinud teaduskonna õhtu V. I. Lenini 110. sünniaastapäeva tähistamiseks ja õpperühma AM-57 korraldatud erialaõhtu.

Suurt abi osutasid üliõpilased olümpiaehitustel ning olümpiaregati teenindamisel, pälvides kiituse oma tõise töö eest.

Ideoloogiline töö kulges teaduskonnas üldiselt rahuldavalt (õppetöö poliithariidusvõrgus). Suuri puudujärke on aga näitagitatsioon. Meeldiv on tõdeda, et tulemuste eest poliithariidustöö korraldamisel ja töötajate ideelis-poliitilisel kasvatamisel autasustati kahte meie teaduskonna poliitseminaride juhendajat (dots. E. Tiigimägi ja dots. A. Kont) aukirjadega.

Ülal olid toodud mõningad teaduskonna probleemid, mis eeloleval õppeaastal lahendamiseks ootavad. Ent meie ees seisavad ka uued, kõrgendatud nõudmised. Need tulenevad kõigepealt nõudest auga lõpetada X viisaastak, mille lõpuni jäänud vähem kui 100 päeva, ja vääriiselt tähistada NLKP XXVI kongressi, pärast kongressi aga läbi arutada kongressi otsused ning direktiivid tõhustamiseks meie edaspidist tööd inseneride koolitamisel.

NOORED AMETIÜHINGUAKTIVISTID TEADMISI OMANDAMAS

Et oma kohustustega edukalt toime tulla, peab hästi tundma töö kõiki külgi. Seda eesmärki teenis ka ametiühingukomitee organiseeritud seminarlaager esimese kursuse rühmade ametiühinguorganisatoritele mõõdund nädalavahetusel Klooga spordibaasis.

Kaks sügispäeva olid täis aktiivset tegevust nii loengutel, spordivõistlustel kui punkeõhtul.

Haldusprorektor H. Eesmaa sisukast ja huvipakkuvast kõnest saime muu hulgas teada, et TPI-l on 2200 ühiselamukoh-

ta, mis meid küll veel ei rahulda; et meie käsutuses on 52 hoonet, mis aga ei lihvideeri valitsevat ruumipuudust; et TPI aasta eelarve on tervelt 11 miljonit rubla, ja veel palju huvitavaid.

Ametiühingu organisatsioonist, struktuurist ja tegevusest ning sellest, kuidas saada rühmakaaslastele toetust, sanatooriumituisikut, dieettoitu või muud soodustust, rääkisid komitee esimees T. Allik ja energeetika-teaduskonna dotsent H. Käär. Juhtimismänguga selgitati rühmaorganisatorite teoreetilised

võimed organisatoritööks.

Üliõpilasklubi direktor Olavi Pihlamägi kõneles esteetilisest kasvatusest ning vaba aja veetmisest. Esmakursuslased said ülevaate meie taidluskollektiividest ning võimalusest kaasa lüüa kuueteistkümnese huvialaklubis. Noori rühmaorganisatoreid kutsuti osalema kõige uuema klubi — A-klubi töös, mis võimaldab arendada organisatorivõimeid.

Loengute vaheaegadel toimusid teaduskondadevahelised spordivõistlused, kus kõik rõõmsalt kaasa löid. Pingeliselt kul-

ges kõieveo võistlus, kus kaotuseta saavutasid esikoha keemikud, kelle hulgas löid kaasa ka laagri kokad. Kiitust väärib nende põhitöö, mille eest seisib hea šeffkock T. Liin.

Puhkeõhtu juhatas sisse viktoriini, milles kontrolliti, kui tähelepanelikult loenguid kuulati. Järgnes saun ja tantsumaraton. Aitäh kõigile esinejatele, laagri komandandile U. Purrule ja aktivistidele, kes andsid oma osa ürituse kordaminekuks.

Ametiühingukomitee üliõpilasesimees JAAK MERILAI

ÕPPIDA!

2. OKTOOBRI 60 AASTAT TAGASI ESINES V. I. LENIN VKNÜ III ÜLEVENEMAALISEL KONGRESSIL KÕNEGA «NOORSOÜHINGUTE ÜLESANDED».

Tutvumine kongressist osavõtnute mälestustega, selle esimese muljega, mis Lenini sõnad neile jätsid, samuti paljude teiste dokumentide tundmaõppimine aitavad meil paremini mõista, kui võrd oluliselt tähtsad olid V. I. Lenini nõuanded meie tänaste tööde ja ettevõtmiste seisukohast.

◆ ÖPPIDA ◆

Rohkete reproduktsioonide põhjal on hästi tuntud Tretjakovi galeriis asuv maal «V. I. Lenin esinemas komsomoli III kongressil», mille maalil rühm nõukogude kunstnikke NSV Liidu rahvakunstniku B. Joganoni juhtimisel.

Kui peatuda selle lõuendi ees ja silmitseda Vladimir Iljitsi ning teda tähelepanelikult kuulavate delegaatide näoilmet, tekib soov seda episoodi elavaks ja häälekaks muuta. Mida V. I. Lenin sel hetkel ütles, miks mitmed delegaadid on imestunud, isegi vapustatud?

Autorid ise rääkisid kunagi, et nad tahtsid väljendada Lenini kõne kulminatsioonimomenti, neid sekundeid, mil auditooriumi tähelepanu oli kõige suurem. Millal niisugune moment siis oli? Delegaadid ja kongressist osavõtnud ütlevad, et kohe kõne esimestel minutitel.

... Vladimir Iljits oli oma kõnet just alustanud. Kommunistlikud noored püüdsid ahelt iga sõna. Esimene lause, teine... Ja siis: «Ülesanne seisneb selles, et tuleb õppida.» See maagiline sõna tõi juhti kuulanud noorte võitlejate nägudele nõutuse. Nende reageering on täiesti seletatav. Nad ootasid üleskutset: «Kõik võitlusse Wrangeli vastu!» Kedagi poleks olnud siis vaja agitööri, kõik oleksid otsemal olulise valmis minema võitlusse revolutsiooni saavutuste kaitseks. Nii oli see olnud Harkovis, kus mõni kuu varem toimus Ukraina kommunistlike noorte kongress ja kus veerand delegaatidest läks Poola rindele. Niisugune meeleolu valitses ka kubermangu konverentsidel.

«Pidime äärepoolt oma istmet üles kargama», meenutab üks delegaate, «Õppida! Aga kui põlglikult me suhtusime nendesse veidrasses ja meile arusaamatutesse noortesse, kes tormistel aastatel ülikoolides istusid, nendesse õrnhingedesse ja argadesse kujudesse, kes laskude müra kartsid ja verd nähes värisema hakkasid. Õppida! Kuid koolimajad olid purustatud, katkistest akendest puhus sisse talvine tuul ja tühjaksjäänud klassitubades istusid riidesse mähitud hädised plikad ja «memnepojad», kes isegi neil päevil ema seelikusaba lahti ei lasknud. Õppida! Kuid vaenlane on veel meie maal ja ähvardab, kas siis niisugusel ajal võib sirki kätte võtta? Nüüd on igatüüpi selge, et noorest peast on vaja õppida, kuid tollal näis meile, et noorpõlves on vaja võidelda, ja kas polnud meie viga andestatav?»

Muidugi, mitte kõik delegaadid ei mõelnud niimoodi. Sest tolleks ajaks oli juba paljude noorte südames tärnunud teadmiskajana. Isegi VKNÜ III kongressi istungil teatas üks komsomolijuhte, et «kõik aktiivsed töötajad tahavad minna õppima...»

«Lenini üleskute «õppida» ajas kuulajad tõeliselt elevile. See rahulolematust märkas ka Vladimir Iljits. Ta tegi pausi ja hakkas siis oma mõtet veenvalt loogikaga edasi arendama. Õppida... õppida... õppida...! Võib-olla et just Lenini kõne tähenduse selle esimese tajumisega saab seletada kongressist osavõtnute mälestustes sageli

ettetulevat väidet, et Vladimir Iljits kutsus tookord kommunistlike noori üles: õppida, õppida, õppida! Kõne tekstis on seda üleskutset kasutu otsida. On see seletatav lohaka stenograferimisega? Loeme veel kord seda kohta Lenini kõnest. Püstitanud kommunistlikele noortele ülesande õppida, esitas Vladimir Iljits samas küsimuse: mida õppida ja kuidas õppida? Ja siis järgnes peamine, millele ta koondas kogu oma tähelepanu. Õppida tuleb kommunismi — see on ülesanne, see on noortele määratud Lenini sõnades peamine, domineeriv sisu.

Seepärast on vaevalt õigustatud selle ütlemisele taandamine lihtsamale ülesandele — õppida, õppida, õppida! Lenini nõuande sellise tõlgendamise vastu astus muide omal ajal välja juba Nadežda Krupskaja.

Ta kirjutas: «Vladimir Iljits ütles täiskasvanud töökaaslastele: «Me peame õppima, õppima ja õppima», kuid nüüd muudetakse need sõnad mingisugusteks lastele määratud mentorlikuks sententsiks...» N. Krupskaja viitab siin riigiparadii parandamise nõudele, mille V. I. Lenin esitas artiklis «Pigem vähem, aga paremini». Seal Vladimir Iljits kirjutas: «Esitaks õppida, teiseks — õppida ja kolmandaks — õppida ning siis kontrollida, et teadmised ei jääks surunud kirjatäheks või moodsaks fraasiks (seda aga, mis seal salata, tuleb meil eriti sageli ette), et teadmised tungiksid tõesti luusse ja lihasse ning muutuksid täielikuks ja tõeliselt igapäevase elu koostis- ja elementideks.» (Teosed, 33. kd., lk. 446-447.)

See pole Lenini töös ainus juhus, mil tarvitatakse väljendit «õppida, õppida, õppida», mis on saanud küllap üheks esimeseks nõukogude ajastu aforismiks. Juba XIX sajandi lõpul, astudes aktiivselt välja Venemaal proletariaadi revolutsioonilise liikumise arendamise eest, tervitas ta neid töölisi, kes «leiavad endas niipalju iseloomu ning tahte jõudu, et õppida, õppida ja õppida ning kasvatada endast teadlikke sotsiaaldemokraate, «töölisintelligentsi»» (Teosed, 4. kd., lk. 245).

1921. aastal, vesteldes C. Zetkiniga revolutsioonilise liikumise hoogustumisest maailmas, kordas Vladimir Iljits jällegi seda võitlusjuhendit.

«Maailmarevolutsiooni esimene laine on raugenud, teine aga pole veel tõusnud», ütles ta. «Ohtlik oleks ses suhtes endale illusioone tegema hakata. Meie ei ole kuninga Kserkses, kes käskis kettidega merd peksta. Kuid kas faktide konstateerimine tähendab tegevuse jäamist, s. t. võitlusest loobumist? Ei sugugi. Õppida, õppida, õppida! Tegutseda, tegutseda, tegutseda!»

Loosungi «õppida», mille V. I. Lenin esitas VKNÜ kongressi delegaatidele, ammutas ta reaalsest tegelekusest, selle dikteerisid revolutsiooni arengukäik, selle jõudmine uude faasi. Meenutame, et kohe kõne algul teatas Vladimir Iljits kommunistlikele noortele: «Teatavas mõttes võib öelda, et just noorsool seisab ees kommunistliku ühiskonna loomise tõeline ülesanne.» Aga et seda uut maailma rajada, selleks tuleb õppida. Niisugusele järeldusele viis Vladimir Iljits oma kuulajad juba esimestel minutitel. Ja ta peatus üksikasjalikult noorsoo ettevalmistamisel selleks, et ta «suudaks valmis ehitada ja lõpule viia selle, mida meie olemas alustanud». Seejärel ütles ta delegaatidele veel kategooriliselt: «Kirjaskamatul maal kommunistlikku ühiskonda üles ehitada ei saa.» Ainult nüüdisaegse hariduse alusel saab luua kommunistliku ühiskonna materiaalselt-tehnilist baasi, rõhutas Vladimir Iljits ja lisas: «Kommunism jääb ainult sooviks, kui noorsugu seda haridust ei omanda.»

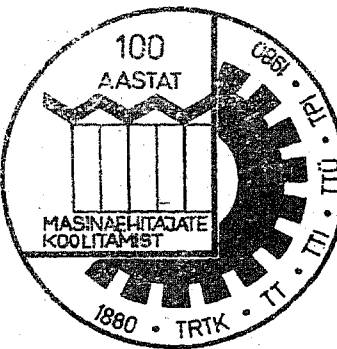
(V. Desjaterik, 2. oktoober 1920, V. I. Lenin komsomoli III kongressil. Dokumentaalarportaaž, «Eesti Raamat», Tallinn, 1978).

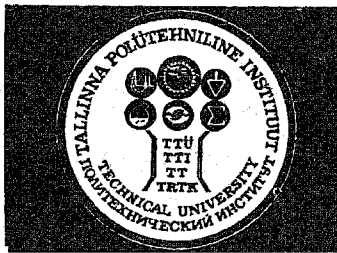
1.

2.

3.

4.

4.

Tekstid kavandite juurde.

* 1. Soojusenergeetikute juubell-kokkutuleku must-valge rinnamärk. Initsiaatorid A. Ots, L. Oispuu, A. Paist. Kujundas vanemteadur A. Prikk.

* 2. Konverentsi «100 aastat tehnikaharidust Eestis» tunnusmärgi rinnamärk. Initsiaatorid V. Arhangelski, L. Oispuu, V. Mägi, N. Rozanov. Kujundas kunstnik Maie Ruljand.

* 3. Masinaehitajate juubell-kokkutuleku punane-must-valge rinnamärk. Initsiaatorid L. Oispuu, M. Pikner, A. Väilo, I. Märtson, E. Saa. Kujundasid kunstnikud I. Kokamägi ja K. Sander.

* 4. TPI masinaehitajate mälestusmedalid esi- ja tagaküljel. Initsiaatorid E. Saa, L. Oispuu, M. Pikner, I. Kleis, A. Talts, E. Bauman ja Tallinna sõlildemate masinaehitajate juhtkonnad. Kujundasid kunstnikud G. Loik ja G. Torn.

TEHNIKAHARIDUSE JUUBELIAASTAKS

◆ Dots. LEO OISPUU ◆

TPI ajaloo uurimise alase töö koordineerimiseks, instituudi ajaloo ülevaate koostamiseks ja propageerimiseks moodustati 1978. a. 14-liikmeline TPI ajaloo komisjon, kes võttis üle varasema muuseumindokogu funktsioonid. Aastatel 1979-1980 alustasid TPI allüksused selle komisjoni suunamisel oma õppe- ja teadustegevuse ajaloo koostamist.

Järgmiseks juubeliaastale eelnevaks ürituseks oli akadeemik Ottomar Maddisoni 100-nda sünniaastapäeva tähistamine, mille viis läbi ehitusteaduskonna kollektiiv dekaan L. Jooritsa ja kateedrijuhataja V. Kulbachi eestvedamisel. Kõnesoleva juubeli raames toimus 16. mail 1979. aastal teaduskonna ajaloolise pühendatud erialapäev. Ettekanded ja sõnavõtte oli 12. kohal viibis TPI ja Tallinna Tehnikumi lõpetajaid, üliõpilasi, õppejõude, akad. V. Obratsovi nim. Leningradi Raudteetransporditeaduskonna Inseneride Instituudi esindajaid jne. Organiseeriti vastav näitus. Trükitis avaldati raamat «Ottomar Maddisoni publikatsioonid 1911-1961» (koostajad E. Soonurm ja S. Mänd). Paljudes ajalehtedes avaldati artiklid O. Maddisonist.

TPI ajaloo komisjoni 1979. a. 19. detsembril toimunud koosolekul, millest peale komisjoni liikmete võtsid osa ka K. Martinson ENSV TA Ajaloo Instituudist ja käesoleva artikli autor, võeti vastu rida olulisi otsuseid. Üksmeelselt leiti, et 1936. aasta ei ole TPI asutamise aasta, sest kõrgharidusega tehnikaspetsialistide ettevalmistamist alustati 1918. a. esimesed insenerid lõpetasid Tallinna Tehnikumi 1923. a. ja 1936. a. toimus sisuliselt viimase reorganiseerimine. L. Oispuu artikli «Tallinna tehnikasoojuste ametkonnad» («Tallinna Polütehnik», 7. det. 1979) arutelu ajal otsustati jätkata andmete kogumist 1880. aastal asutatud Tallinna Raudteehariduskeskuse (TRTK) kohta, sest seda võib vaadelda Tallinna Tehnikumi eelkäijana ja järelikult ka TPI ajaloo võimaliku algusena. Rahuldusega võeti teatavaks ENSV TA Ajaloo Instituudi direktori kiri ettepanekuga olla teaduskonverentsi «100 aastat tehnikaharidust Eestis» kaasorganiseerijaks. Ajalookomisjoni koosolekul kinnitati mainitud konverentsi orienteeruva läbiviimise aja, orgkomisjoni võimaliku koosseisu, ettekannete soovitava temaatika ja ettekannete avaldamise toimetuskolleegiumi koosseisus V. Arhangelski, V. Mägi ja L. Oispuu.

Seni on 1980-ndat aastat kui meie tehnikahariduse juubeliaastat tähistatud järgmiselt. TPI rektor koos rektoraadi liikmetega avas 15. jaanuaril 1980. a. peafuajees näituse «100 aastat pidevat tehnikaharidust Tallinnas». See oli juubelikuupeeval, sest TRTK pidulik avamine toimus 15. (27.) jaanuaril 1880. aastal. Näitus oli avatud veebruaril lõpuni Selle koostasid allkirjutanud, Nikolai Rozanov, Vsevolod Arhangelski ja TPI teaduslik raamatukogu, kujundas kunstnik Maie Ruljand. Näituse 8 planšetile ja 7 klaasialusele vitriinile summaarse kasuliku pinnaga ligi 12 m² olid paigutatud dokumentide kopeiad, fotod, diplomite fotokopeiad, lõpuprojektid, õppeprogrammid, tunniplaanid, õpikud, graafikud, skeemid, kõrgtehnikumi vormimüts, väljavõtted perioodikast jne., mis enamuses pärinesid perioodist 1880-1941. Väärtuslikku materjali näituse jaoks andis Peeter Erss. 20. jaanuaril 1980 oli Eesti Televisiooni sarjas «Aeg luubis» lühisaade kõnesolevast näitusest.

TPI lõpetanud soojusenergeetikute kokkutuleku puhul 16. mail 1980. a. avati instituudi peafuajees näitus «100 aastat

aurumehaanika-soojustehnika õpetamist Tallinnas» ja anti välja rinnamärk, vaata kavand 1. Näituse koostasid prof. Arvo Ots, allkirjutanud, dots. Nikolai Rozanov ja TPI teaduslik raamatukogu, kujundasid kunstnikud Krista Sander ja Ilo Kokamägi. Näituse materjalid olid paigutatud 8 planšetile ja 7 klaasialusele vitriinile summaarse pindalaga ~12 m². Kokkutulekul rääkisid soojus- ja tehnikahariduse spetsialistide ettevalmistusega spetsialistide koolitamise ajaloo oma sõnavõttes kateedri juhataja ja allkirjutanu.

Tänavu 30. ja 31. oktoobril toimuva konverentsi «100 aastat tehnikaharidust Eestis» 22 ettekande tekstid on trükkimisel ja päevakavas tuleb neid ligi 30. Ettekanded haaravad materjali tehnikakõrghariduse, tehnilise kesk- ja kutsehhariduse ajaloost ning tänapäevast Eesti NSV-s. Vaadeldakse tehnikahariduse ja tehnilise intelligentsi formeerumist, struktuuri ja dünaamikat Eestis XIX ja XX sajandil. Reas ettekannetes käsitletakse võrdluses ka naaberriikide vastavaid tehnikahariduse andmeid ning alustatakse faktidega tunduvalt vanemast perioodist, näiteks linnuste ehitamisest, soomaakide metallurgias, eestlaste kirjaoskuse algusest jne. Esmakordselt on TPI-st ja temale eelnenud õppeasutustest koostatud üheaegselt nii palju ajaloolise suunaga ettekandeid. Konverentsi rinnamärk on kavandil 2.

Esialgsete kokkuvõtete alusel esinevad soojusenergeetikud konverentsil 5 ettekandega (2 neist on erialased, teised üldisemad), ehitajad 4 ettekandega, TPI ühiskonnateadlased 2 ettekandega, järgnevad masinaehitajad, sidetehnikud, majandusteadlased, füüsikud jne. Väljastpoolt TPI-d on 14 ettekannet, neist 4 ENSV TA Ajaloo Instituudi teaduritel, TPI ajaloo seisukohast vajavad märkimist näiteks järgmised ettekanded: N. Rozanov, 100 aastat soojus- ja tehnikahariduse spetsialistide ettevalmistusega spetsialistide koolitamist Tallinnas; V. Segerkrantz, 100 aastat teedealase hariduse alustamisest Tallinnas; V. Heinrichsen, Sidetehnika spetsialistide koolitamist Tallinnas aastatel 1880-1980 jne. Rõõmustav on see, et 20-30-ndate aastate tehnikahariduse käsitlises olid õpuks ometi hakatud lähuma tol ajal kehtivast kutseasutusandlusest, mis määras ära tegelike inseneride, diplominseneride ja inseneride õigused, minimaalsed erinevused ja nende nimetuste kehtivusaeg. Selles küsimusteringis osutavad autorid üsna vähe tähelepanu pealiskaudsetele teadmetele baseeruvale publitsistlikule larmile, nagu seda tehti varem.

Kavandil 3 ja 4 on TPI lõpetanud masinaehitajate kokkutuleku rinnamärk ja TPI masinaehitajate mälestusmedal. Kujutatud märgil 4 on ära toodud mõningad sellised lühiajandmed Eesti tehnikahariduse ja TPI ajaloo kohta, mida me teame ja peame populariseerima. Kuna Eesti tehnikahariduse ajalugu on seni vähe uuritud ja halvasti populariseeritud, siis ei ole meil veel õigust kirjutada lühidalt «TPI anno 1880» või «...anno 1918», nagu teeb seda oma suveniirmedalitel TRU ja ka enamuse teisi kõrgkooli.

Allkirjutatuna poolt konverentsile esitatud ettekannet «Tehnikakõrghariduse arenguetapid. Kesk- ja Ida-Euroopa tehnikakõrghariduse ajaloo käsitlemise meetodid» ja TPI ajaloo selle alusel, 9 lk., 5 joonist, 31 kirj., lõpeb järgmise järeldusega.

(Järgneb 4. lk.)

MATKAKLUBIST LEVIB KUULDUSI, ET...

Vananaistesuvi on varsti ühele poole saamas ja enamik meie matkarahvast taas instituudi seinete vahel koos. Et paljud sel hooajal küll jalgsi, jalgratta või süstaga jälle põnevaid retki ette võtnud, siis on reisilistele, millest tuttavatele pajatada või naerutirtsatuste saatel mõnd lustakat juhtumit meelde tuleb. Kel Kaukaasia mäekurudele toodud värviliste sambliku-laikudega kivikesed või Siberi seedermäni käbid aknalaua matka meenutamas, kel Vepsamaal, Koolas või Taimõril tehtud reisist foto- või slaidikomplekt enda ja sõprade tarvis nähtut ja kogetut meelde tulemas.

Juhtub mõnigi kord, et matkagrupi tuumik põnevale reisile sõiduks on juba koos, kuid mõned soovivad võiks veel gruppi juurde võtta. Kuidas aga huviliste võimalustest teada anda? TPI matkaklubi ongi seadnud oma põhiliseks ülesandeks matkavõimalusi pakkuda igatühele, kel rännupisik hinges. Enam kui kakssada meie tüdengit, õppejõudu ja teenistajat käib aasta jooksul Eestis või kaugemal matkadel, varrukalt meie matkaklubi embleem. Igal aastal leiab meie matkaklubi kaudu endale võimaluse oma helesinise reisunistuste teoks tegemiseks ning koha matkagrupis mitukümmele «värsket» rännuhimulist noormeest-neidu.

Käivad kuuldused, et varsti on oodata matkavõimaluste suurt kokkusaamist, kuhu on oodatud nii verivärske rebane kui diplomand, nii matkavõimalustest esialgu alles ebamääraselt unistav sellike kui vana matkahunt. Seal räägitavat, mida matkaklubis nii lähemal ajal kui tervel käesoleval õppeaastal plaanis ette võtta. Samas pannakse kirja need, kes eeloleval talvel tahavad minna suusamatkadele.

Põhiliseks suusamatkade ajaks kujuneb talvine õppeaheaeg, mil lisaks Maarjamaa radadele võetakse ette sõidud Väike-Kaukasuse nõlvadele, Lõuna-Uurali ja Vepsamaale. Kuid mõned agaramad saavad suusad alla panna juba 7. novembril paiku Hibiinides, osaledes TPI gruppide koosseisus üleilulisel turiaadil «Hibiiniaad-80».

Ülaltoodud kuulujuttudel on tugev tõepõhi all. Täpsustame — matkaklubi aastakoosolek toimub kolmapäeval, 15. oktoobril algusega kell 18 ruumis 5-402. Lisaks eelpool loetletule tuleb seal juttu veel süstaslaalomist ja ühisüritustest Tartu üliõpilasmatkajatega, mägitakadest ja... Aga mis siin pikalt seletada — kel asja vastu huvi, tulgu kohale, seal kuuleb ta kõigest täpsemalt. Kohtumiseni!

Matkaklubi esimees
ALEKSANDER KILK

Mood nõuab muutusi!

Joonistab HARVI VARKKI LA-91

ETLEMA!

1. oktoobrist—14. detsembrini korraldatakse vabariiklik deklamaatorite ülevaatus. Selle eesmärk on tähistada NLKP XXVI kongressi, tõhustada vabariigi isetegevuslaste kommunistliku maailmavaadet ja süvendada huvi sõnakunsti viljelemise vastu.

Osa võivad võtta kõik klubiliste asutuste sõnakunstiringi liikmed ja asutuste-ettevõtete etlejad.

Esitada tuleb kaks pala: proosakatkend mõnest publitsistlik-patriootilisest teosest (kuni 5 minutit) ja teiseks NSV Liidu rahvaste kirjandusse kuuluv luuletus (kuni 3 minutit).

Ülevaatusel on kolm vooru:

1. 1. oktoobrist—1. novembrini kohapeal; 2. 29.—30. novembril piirkondlik Tallinnas; 3. 13.—14. detsembril vabariiklik voor. Aeg ja koht täpsustatakse Tallinna Linna Kultuurivalitsuses Võidu väljak 10, tel. 449-979.

Hindamisel arvestatakse repertuaari valikut, esitamise meisterlikkust ja esinemiskulituuri.

Parimaid autasustab vabariiklik žürii diplomite ja meenetega.

TEHNIKAHARIDUSE...

(Algus 2. lk.)

TPI ajaloo võib vaadelda kolme arenguetappi: tehnikakooli (1880—1918), kõrgtehnikum (1918—1936) ja instituudi (1936—1980) etapid (perioodid). Instituudi etapi alguses oli TPI-1 üle 6 aasta (1938—1941 ja 1941—1944) tehnikaulikooli nimetus.

Seega oleksid TPI ajaloo kontsentreeritud andmed rahvusvahelises stiilis järgmised. TPI ajalugu algas Tallinna Raudtee Tehnikakooli avamisega 15. (27.) jaan. 1880. a. Tehnikakooli valmistades ette aurumasinat ja masinist, teemeistreid ja telegrafiste. Peale tehnikakooli evakueerimist 1918. a. algul Tomskisse jätkas tehnikaharidust Tallinnas 1918. a. sügisel avatud Tallinna Tehnikum (TT). TT oli erialade arvukuse ja ettevalmistuse taseme poolest oma eelkäijast laiema profiiliga ning töötas kaasaegsemate, kõrgkooli õppeplaanidega. Tallinna Tehnikumi esialgne 4-kuuline manöövernimetus oli Eesti Tehnika Seltsi Tehnilised Erikursused. TT põhikirjas püstitati inseneride ettevalmistamise ülesanne ja sellega alustati 1918. a. 1936. a. Tartu Ülikooli tehnikateaduskonna juurdeliitmisega reorganiseeriti TT Tallinna Tehnika-instituudiks. 1938. a. nimetati Tallinna Tehnikaülikooliks. Alates 1944. a. sai praeguse nimetuse, mida kandis ajutiselt ka 1941. aastal.

UNESCO aastaraamatute «Oppimise maailm» stiilis ja mahus ning seal kasutatavate mõistete abil võiksid ja peaksid ajaloolised andmed TPI-st olemas järgmised: Tallinn Technical University. Founded 1880 as the Technical School, attained Academic status 1918, reorganized 1936, became the Technical University in 1938, present status since 1944.

See on meie tehnikakõrgkooli ajaloo teistega võrdõiguslik ja võrreldavate arenguetappidega sisu rahvusvahelises esitusvormis.

Avaldame sügavat kaastunnet Margusele ema
MILVI LAMBERGI
surma puhul.

Õpperühm LA-31

TAIDLEMA

!

TAIDLUSKONKURSI JUHEND

Käesoleva hooaja taidluskonkurss toimub NLKP XXVI kongressi eel. 5. detsembril tähistatakse ELKNÜ 60. sünnipäeva.

1981. a. kevadel on kõrgkoolidevaheline taidlusülevaatus. Neid tähtsaid sündmusi silmas pidades viime läbi oma selleaastase konkursi, mille korralduses on mõningaid muudatusi võrreldes eelmistega.

Konkurss koosneb kahest voorust. I VOOR on teaduskonnasine ja korraldatakse puhkeõhtuna.

Koht: taidlejate maja. Aeg: neljapäev kell 19.00. Kuupäevad on teaduskonniti sellised: 20. novembril K-teaduskond, 27. novembril E-teaduskond, 4. detsembril L-teaduskond, 11. detsembril A-teaduskond, 18. detsembril M-teaduskond, 25. detsembril T-teaduskond.

Esineda võib igal võimalikul alal kas seotud programmiga või üksiknumbritena. Montaaži pikkus 15—20 minutit. Üksikesinejad ja ansambliid peaksid esitama 2 eriliimelist lugu. Puhkeõhtu kontsertosa pikkus vähemalt tund aega (max. 2 t.). Vajaduse korral võib esinemiseks kasutada ka tantsuvaheaegu.

Õhtu stsenaarium panna kokku ajalises järjestuses, kusjuures kontserdi üksiknumbreid iseloomustada täpselt: autor(id), žanr, pealkiri, esineja(te) ees- ja perekonnanimed, õpperühm(ad).

Tuua see üliõpilasklubisse nädal enne konkursiõhtut.

NB! Heasoovlik žürii hindab kõiki etteasteid 10-pallises süsteemis. Iga žüriiliige paneb kirja oma hinde, need hindid liidetakse ja summa jagatakse žürii arvulise koosseisuga. Laureaadiks nimetatakse esineja(d), kelle hindadeks jääb 8, 9 või koguni 10. 5, 6, 7 omanikud märgitakse ära. 1, 2, 3, 4 jäävad osavõtupunktideks. Žürii keskmisele liidetakse etteastes osalenute arv ja saadakse koondhinne. Teaduskonnad reastatakse koondhinnete põhjal.

II VOOR on veebruaris: Sinna pääsevad I vooru laureaadiid ja äramärgitud. II vooru võitjad pääsevad edasi vabariiklikule taidlusülevaatusse.

Kõiki osalejaid ootab teaduskonna ja klubi tänu, mille avaldusvormi näete, kui osalete.

Veel teadmiseks. Neile, kes tahavad proovideks ruume saada, on klubil välja pakuda meie kohvikklubi. Orienteeruv aeg peaaegu iga päev kella 15—18. Selleks tuleb klubist läbi astuda ja end kirja panna.

HAMMASRATAS

KUIDAS VAEVA NÄHA?

Taas on saanud ühiselamu koduks sadadele esmakursuslastele. Taas on üks toake püüdmas asendada tõelist omakohtutuba ja õpetamas seda päris iseseisvat elu. Et tunne saaks olla kodutunne, vähemalt oma nurgakese tunne, tuleb endal pisut vaeva näha. Vaeva näha mitte nii, nagu järgmisest loost lugeda võib.

Järgnev toimus selle aasta 27. märtsil esimeses ühiselamus. I üje majavanem Savo Urke: «Poole üheteistkümnelt aastat tuli minu juurde tütarlaps toast nr. 223 ja teatas kõigest II korruse suitsuvahes. Läksin uurima: seal oli võõras purjus seltskond, kes veetis aega kitarri ja alkoholi seltsis. Kuna noormehed polnud selle ühiselamu elanikud, käskisin neil lahkuda. Peo perenaise leidsin toast 210, kus oli kaetud laud (mitte ilma kangema kraamita) ja veel 3—4 inimest.»

Niisist, kokku olid saanud ühes EO-rühmas õppinud noored, suurest jälleägemisrõõmust sai pidu järjest suuremad tuurid, seda enam, et osa noori mehi õppisid nüüd Kohtla-Järvel. Aeg on nimetada ka nimesid: Vladimir Blohinn AK-47, Irina Tarakanova AO-47, Elsa Stümmer EE-48, Dmitri Volkov AK-47, Aleksandr Sergejev AK-47, Valeri Buntov MM-48, Igor Timohhov MM-47, Juri Kuskov MM-47, Aleksandr Gritsin EE-48, Gennadi Kondratenko AK-47 jt.

Külalised aga lärmasid edasi, esitamata dokumente ja välja tegemata majavanema nõudmisest lahkuda. Isegi müütsa kutsumise hoiatusel ei peetud S. Urke sõnu miskiks. Korrusevanem Ly Tamme kutsus kohale teisedki majanõukogu liikmed.

Dokumente keelduti esitamast ja lahkuda ei tahetud ikkagi. Korralekutsujate adressil hakkasid lendama krõbedad ähvardused. Helistati välja müütsa. Nüüd alles mõeldi lahkumisele: D. Volkov löi ja käigistas Ly Tammet, A. Sergejev ähvardas majavanema abi Jaak Ploomi, J. Kuskov lõhkus noaga S. Urke jope. A. Sergejevi jalad olid alkoholist nii nõrgad, et teda üritasid kaks noormeest toetada. Teele ette astunud S. Urke sai A. Sergejevilt tugeva löögi näkku (TPI arstipunktis tuvastati tugev verevalum silmas). Lööjal õnnetus kaaslase abil lahkuda, kuid mitte ühiselamu esi-, vaid tagaükselt. Juri Kuskov hüppas teise korruse aknast alla. Aknalt leiti ka I. Tarakanova («Kes siis müütsa kätte tahab sattuda!»).

Lugu arutas TPI komsomolite komitee oma istungil aprillikuus. Nüüd aga ei osanud keegi midagi asjalikku öelda — kes alustas, kes löi, miks, jne. Isegi enese kaitseks ei leitud sõnu, neid ju polnudki. Asjaosalised said teenitud karistuse. Kes arvati kommunistliku noore nime mitte väärivat, kelle nime ei leia enam tüdengite nimekirjast, keda ei kata enam ühiselamu katus.

Vaeva võib näha niisist mitmeti. Küllap tuleb selleks, et ühiselamu kodusem tunduks, hoida ise korda, vaikust ja rahu, mõelda enne peotegu, kas ühiselamu on see õige koht, sest on ta ju koduks veel teistele, tervele sadadele inimestele. Ja veel: alles tehti tubades põhjalik remont, oleks ju kena, kui toad veel kauaks korda jääksid — ka see loob oma kodu tunde.

PILLE-TRIIN
MIHELSON

«TALLINNA POLÜTEHNİK»

«ТАЛЛИНСКИЙ ПОЛИТЕХНИК»

Тружикода «Учиселу», Tallinn, Pikk t. 40/42. Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Таллинского политехнического института «Таллинский политехник». Типография «Южиселу», Пикк, 40/42.

Teletuuse aadress: 200026 Tallinn, Ehitaajate tee 5, TPI, 3. korrus, tuba 204, tel. 537-261.

Адрес редакции: 200026 Таллин, Эхитанте тее, 5, ТПИ 3 корпус, комната 204, тел. 537-261.

Tell. nr. 2868
MB-09817
Hind 2 kop.

Vastutav toimetaja
G. HAZAK